

Skjemainformasjon

Skjema Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse 1004137
Innsendt 19.06.2014 11:59:49

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Trøndernes gamle lov. Fragmenter av Frostatingsloven fra ca. 1260

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Fragmentene er unike fordi de er bevarte rester av et manuskript av Frostatingsloven som ble skrevet i middelalderen. Frostatingsloven var den loven som i middelalderen gjaldt for Trøndelags-området og flere tilgrensende landskap. Loven, slik ettertiden kjenner den, fikk sin form og inndeling i 1260, under kong Håkon Håkonsson. De to nominerte fragmentene er rester av et manuskript av Frostatingsloven som ble skrevet i andre halvdel av 1200-tallet. Fragmentene er fra samme blad i manuskriptet og dekker til sammen nesten en hel side. De inneholder partier av den fjerde bolken i den verdslige delen av Eldre Frostatingslov - mannhelgebolkens kapitler 1- 5. Disse kapitlene omhandler drap, nidingsdrap og mord.

Mesteparten av teksten til Frostatingsloven finnes bare bevart i avskrifter fra 1600-tallet. Bare mindre deler av teksten finnes i eldre versjoner. Fragmenter i Riksarkivets fragmentsamling utgjør det eneste bevarte middelaldermaterialet av Frostatingslovens verdslige del og en betydelig del av det som er bevart av middelaldermateriale av lovens kristenrettsdel.

På det ene fragmentet er det en stor dekorert initial, som er et fremragende eksempel på middelalderens manuskriptkunst.

Fragmentene ble til da man på 1500- og 1600-tallet kuttet opp middelaldermanuskripter i mindre biter som så ble brukt til innbinding av regnskaper m.v.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker Riksarkivet
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven Riksarkivet er eier av dokumentene.

Kontaktperson(er)

Navn Tor Weidling
Stilling 1. arkivar
E-postadresse towe@arkivverket.no
Telefonnummer 22 02 26 80

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn Øyvind Ødegaard
Stilling Avdelingsdirektør
Institusjon Riksarkivet

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og beskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Nøyaktig tittel på dokumentarven:

Frostatingsloven i fragmenter

Omfang, datering (ytterår):

Nominasjonen omfatter to fragmenter (dokumenter). De stammer fra et blad av et manuskript av Frostatingsloven som er skrevet i andre halvdel 1200-tallet.

Navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom: Riksarkivet

Visuell dokumentasjon

- [Opplysninger_om_de_nåværende_bearingsforhold_og_forvaltningen_av_dokumentarven.doc](#)
- [NRA_norrone_fragment_1_C_IIa_edited_2.jpg](#)

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Manuskriptet som fragmentene opprinnelig har vært en del av, har senere blitt kuttet opp i mindre biter, som har blitt brukt til innbinding av regnskaper. Disse to fragmentene er benyttet ved innbinding av regnskaper for Tromsø len 1612 (jf. RA/EA-5023 Rentekammeret inntil 1814, Reviderte regnskaper, Lensregnskaper, Nordlandenes len). Regnskapene ble sendt til Rentekammeret i København for revisjon. I årene 1820-1822 ble lensregnskapene overført til det norske Riksarkivet. Her ble fragmentene på 1800-tallet løsnet fra regnskapene og lagt til Riksarkivets fragmentsamling.

Det ene fragmentet er ca. 12 x 17,5 cm, det andre ca. 11 x 15 cm. De kommer fra samme blad av middelaldermanuskriptet, og til sammen dekker de hele tekstflaten fra to manuskriptsider.

Katalog 1818/01 Ingvald Undset. Katalog over Riksarkivets Membranfragmenter. Utarbeidet 1880-1881. (1885).

NRA, EA-4020 Norrøne membranfragmenter/latinske membranfragmenter, Norrøne membranfragmenter, 1C II a.

Bibliografi

Fragmentene inngår som en del av grunnlaget for kildeutgivelsen Norges gamle Love indtil 1387. De er trykt i Andet Bind. Lovgivningen under Kong Magnus Haakonssons Regjeringstid fra 1263 til 1280, tilligemed et Suplement til første Bind, Christiania 1848, s. 501-502.

De inngår også som grunnlag for oversettelsen ved Jan Ragnar Hagland og Jørn Sandnes: Frostatingslova, Det Norske Samlaget, Oslo 1994. I innledningen gjøres det nærmere rede for lovverkets tilblivelse og det bevarte kildegrunnlaget.

Fragmentene er omtalt og avbildet i A Thousand Years of History, Riksarkivaren. Skriftserie 33, Riksarkivet 2010, s. 14-15

Fragmentene er avbildet i Gammelnorske membranfragmenter i Riksarkivet, bd. I, 1-12 Lovtekster, Riksarkivet og Selskapet til utgivelse av gamle norske håndskrifter, Oslo 1963, s. 9-10.

Støtteerklæringer

Støtteerklæring

- [Opplysninger_om_de_nåværende_bearingsforhold_og_forvaltningen_av_dokumentarven.doc](#)

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Riksarkivet
Adresse	Postboks 4013 Ullevål stadion, 0806 Oslo
Telefon	22 02 26 00
E-post	riksarkivet@arkivverket.no

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Riksarkivet
Adresse	Postboks 4013 Ullevål stadion, 0806 Oslo
Telefon	22 02 26 00
E-post	riksarkivet@arkivverket.no

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Dokumentene er underlagt Arkivverkets felles regler for adgang og bruk. Dokumentene vil bli digitalisert og publikum vil da normalt bli henvist til den digitale utgaven.

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Ingen har opphavsrett til materialet.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Fragmentene er rester av et manuskript som ble skrevet på 1200-tallet og er som sådan små, men autentiske middelalderdokumenter. Samtidig er fragmentene autentiske resultater av gjenbruk av middelaldermanuskripter, som fant sted på 1500- og 1600-tallet.

Nasjonal betydning

Fragmentene er blant hovedkildene til studier av middelalderversjoner av den Eldre Frostatingsloven, et sentralt lovverk fra norsk middelalder.

Tilleggs-kriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Fragmentene er fra et manuskript som har inneholdt Frostatingsloven i den redaksjon som ble utarbeidet i 1260 under Håkon Håkonsson. Teksten er fra mannhelgebolken, en bolk som igjen bygger på teksten fra eldre versjoner av loven. Mannhelgebolken omfatter trolig noen av de eldste lagene i hele Frostatingsloven.

Det eksisterte lovbøker før Håkon Håkonssons revisjon. Ytterst lite er bevart av disse. Det dreier seg om to fragment i Riksarkivets fragmentsamling. Disse er fra et manuskript som er skrevet ca. 1220.

Sted

Det er ukjent hvor manuskriptet som fragmentene stammer fra er skrevet. Frostatingsloven gjaldt på dette tidspunktet hele Trøndelag, Nordmøre og Romsdal. Fra omkring 1200 hadde også Hålogaland et lovfelleskap med Frostating.

Mennesker

Emne og tema

Fragmentene inneholder partier av den fjerde bolken i den verdslige delen av Eldre Frostatingslov - mannhelgebolkens kapitler 1-5. Disse kapitlene omhandler drap, nidingsdrap og mord.

Form og stil

Fragmentene er av stor språkhistorisk betydning, da de dokumenterer 1200-tallets språkdrakt både med hensyn til ortografi, setningsbygning og bruk av forkortninger. Teksten i fragmentene er skrevet i såkalt textualis-skrift, en vanlig skrifttype på 1200-tallet. På fragmentene er det fargelagte initialer, og særlig en av initialene er meget forseggjort. Den er rikt ornamentert, og er fargelagt med blå, rød, grønn og gul farge.

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Opprettholdelse av lov og rett var av vital betydning for menneskene i middelaldersamfunnet. Lovgivning og ivaretagelse av rettssystemet var en av de viktigste oppgavene som kongemakten hadde. Lovene avspeiler viktige sider ved samfunnets normer og kultur. Fragmentene har stor verdi som resultat av og skriftfesting av dette. Fragmentene har også kulturell verdi som dokumentasjon av høymiddelalderens skriftkultur.

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Fragmentene er unike fordi de kommer fra manuskripter av Frostatingsloven som er skrevet i middelalderen. Fragmentene er deler av et manuskript av Eldre Frostatingslov som ble skrevet på midten av 1200-tallet.

Frostatingsloven er i all hovedsak bare bevart i avskrift fra 1600-tallet. I Riksarkivets fragmentsamling finnes det imidlertid fragmenter fra andre manuskripter av den eldre Frostatingsloven. Foruten de to nominerte fragmentene dreier dette seg om et tredvetalls fragmenter som stammer fra minst fire forskjellige manuskripter, alle skrevet på 1200-tallet. Disse fragmentene utgjør alt bevart middelaldermateriale av Frostatingslovens verdslige del og en betydelig andel av det som er bevart av middelaldermateriale fra lovens kristenrettsdel.

Integritet

Representativitet

Av Frostatingslovens verdslige del er det ikke bevart annet materiale fra 1200-tallet enn fragmenter i Riksarkivet. Fragmentsamlingen omfatter også noen få fragmenter med tekst fra Frostatingslovens kristenrettsdel. Men av denne delen av loven finnes det dessuten bevart middelaldermateriale som ikke inngår i Riksarkivets fragmentsamling. Det dreier seg om enkelte fragmenter av manuskripter fra 1200-tallet og to større manuskripter fra 1300-tallet. De to nominerte fragmentene utgjør et utvalg av middelaldermaterialet.

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

De nominerte dokumentene er lite truet. De miljømessige forholdene i Arkivverkets lokaler er gode. Dokumentene er i god stand. De vil bli digitalisert, og dermed vil ikke informasjonsinnholdet gå tapt, selv om dokumentene går tapt. Men det taktile i fragmentene og vissheten om at akkurat disse fysiske fragmentene er blant det eldste bevarte materialet av Frostatingsloven er uløselig knyttet til selve originalene, som slik sett er uerstattelige.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan?

Nei

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- NRA_norrone_fragment_1_C_Ila_edited_1.jpg
- Opplysninger_om_de_nåværende_bearingsforhold_og_forvaltningen_av_dokumentarven.doc

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Riksarkivet ønsker å få oppmerksomhet rundt arkivenes betydning som dokumentasjon av vår felles historie og kultur, og å skape økt oppmerksomhet om Riksarkivet. Videre ønsker vi å få oppmerksomhet rundt fragmentsamlingen og særlig fragmentene av Frostatingsloven.